

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrť leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrť leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 30. junija 1899.

Politiški oddelek.

Šovinizem.

Zmaj Jovan Jovanović, kateri je minolo nedeljo praznoval petdesetletnico svojega književnega delovanja je znamenit pesnik in pisatelj in kadarkoli se imenujejo najboljša imena živečih slovanskih pesnikov in beletristov, tedaj se imenuje tudi njegovo ime.

Zmaj Jovan Jovanović je srbski pesnik. Rojen je v „Srbskih Atinah“, vere je pravoslavne in vse svoje življenje je posvetil delovanju na polju srbske književnosti. Ali pri vsem tem ni pozabil nikdar, da je srbski narod velik del velikega slovanstva in da mej njim in hrvatskim narodom ni bistvenega razločka, da sta eden in isti narod, katera sedaj hodita več ali manj še svoja pota, katera pa se morata prej ali slej sporazumeti, ako se hočeta ubraniti svojih sovražnikov, ki jima strežejo po življenju.

Vzlic temu pa se redka slavnost petdesetletnice književnega delovanja Zmajevega ni slavila skupno. Ta slavnost ni približala Hrvatov in Srbov, kakor bi utegnil kdo misliti, ampak je dala celo povsod ostrim rekriminacijam, strastnim polemikam in naposled celo pouličnim izgreedom.

Dogodbe povodom Zmajeve slavnosti so nas napolnile z istinito žalostjo, saj nam kažejo, da je pri Hrvatih in Srbih puhli šovinizem zadušil glas razuma in glas rodoljuba.

Grešilo se je na obeh straneh, krivci so tako Srbi kakor Hrvati. Srbi niso ravnali taktno, ko so celi slavnosti dali izključno srbski kolikor toliko demonstrativni značaj. To je Hrvate po vsi pravici žalilo in to je dalo povod demonstracijam in polemikam, s katerimi se je javno mnenje razburilo, tako da je naposled prišlo do obžalovanja vrednih izgrediv.

Na drugi strani pa se mora tudi priznati, da Hrvati niso ravno toleratni napram sodeželanom srbske narodnosti. Tretjina vsega prebivalstva v Bannovini je pravoslavne vere in se prišteva srbski narodnosti, a Hrvati odrekajo tej tretjini vsako pravico do narodnega obstanka in zahtevajo od njih podobno kakor Madjari od Slovakov, Rumunov in Srbov — naj priznajo, da so politično Hrvati.

To nasprotje je staro in kaže se, da se še dolgo ne bo poravnalo. To je vzrok, da so Srbi — tudi radikalne stranke — skoro vsi v madjaronskem taboru in tako pomagajo zatirati hrvatski narod, ker se boje, da bi v popolnoma samostalni Hrvatski bilo hitro konec njihovi narodni individualnosti.

Šovinizem je tista nesreča, ki je mej Srbi in Hrvati izkopala globoko brezno in mej njimi vstvarila tako sovraštvo, kakor ga niti mej narodi različne krvi ni. Šovinizem je vzrok, da so ostali brez uspeha vsi dosedanji poskusi, sporazumeti Srbe in Hrvate, in da pride mej njimi vedno do novih konfliktov.

Šovinizem je sklep. Tudi Srbi in Hrvati se ne vidijo, da s svojim šovinističnim počenjanjem koristijo samo skupnemu sovraštvu, lastni narod pa tirajo v sigurni propad. Jedni kakor drugi računajo, da zakladajo nad svojimi brati in jim otmo njihove individualnosti. Hrvati sanjajo o veliki Hrvatski prav kakor da se bo dal v teh deželah nahajajoči se srbski živelj par dobre volje pohrvatiti, in Srbi sanjajo o veliki Srbiji segajoči od Drave do Soluna, v kateri je vse srbsko.

V istini pa so občne razmere take, da utegnejo tako Srbi kakor Hrvati čakati veliko in jako neprijetno razočaranje. Razpor mej Srbi in mej Hrvati slabi oba naroda, mej tem ko rase moč tistih, kateri svoje poglede obračajo proti jugu. V Nemčiji, koder računajo z desetletji tam proglašavajo javno, da spadajo balkanske dežele doli do Soluna in das deutsche Machtgebiet, in da morajo te dežele biti politično po-

korne nemškemu narodu, ker jih ta potrebuje za svojo kupčijo in za to, da veže nemštvo z nemškimi kolonijami doli v Anatoliji. Tisti časi, ko je Bismarck zatrjeval, da ves Balkan za Nemčijo nima toliko vrednosti, da bi zanj žrtvovala le jednega samega pomoranskega grenadirja so že davno minuli. Nemčija hoče postati svetovna država in to postane šele sedaj kadar zadobi šist in zavlada če ne direktno pa indirektno doli v balkanskih krajih.

In Madjari? Kdo je tako kratkoviden, da ne spozna njihovih ekspanzivnih namer. Madjari silijo z vso močno proti jugu, da razširijo meje svoje države, da se s pridobitvijo novih pokrajin utrde svojo moč in zagotove novih virov gospodarskemu blagostanju.

Ker vedo, da bi imeli v državi, h kateri bi pripadali Srbi in Hrvatje težavno stališče, zato se trudijo na vso moč, da pomadjarijo Slovane in Rumune, zato zastavljajo vse svoje sile, da zlomijo moč hrvatskega in srbskega naroda in pri tem jih krepko podpira sedanji avstrijski sistem, ki je po Milanu Srbijo ostavil tako, da je vsemu svetu samo še v posmeh, v Bosni pa dela na to, da prepeči vsako narodnopolitično gibanje, kar je zopet na korist le Nemcem in Madjarom.

Namesto, da so se Srbi in Hrvatje porazumeli, namesto, da bi opustili mejsebojna izzivanja in so složni in jedini lotili dola, da duševno in materielno povzdignejo svoj narod, se rujejo in koljejo mej seboj, v tem ko Madjari Nemci postavljajo stebre svojemu mostu do Soluna.

Slovani na jugu smo v veliki nevarnosti, da brezumni šoviniisti, te nevarnosti niti ne vidimo in se zanje ne zmenimo, nego se bijemo mej seboj ter si tako sami kopljemo grob.

Politični pregled.

Državno gospodarstvo. — Dne 27. junija je obelodanjena na temelju § 14. izdana cesarska naredba, s katero se pooblašča vlada, pobirati tudi v drugi polovici tekočega leta davke in davščine in pokrivati državne izdatke z njimi. Zajedno se je pooblastil finančni minister, najeti 20 milijonov posojila v investicijske namene.

— **Avstro-ogrsko banka.** — Generalni svet avstrijske banke je odobril mej cislitvansko in mej ogrsko vlado sklenjeni dogovor glede podaljšanja bančnega privilegija. Nemške politične stranke so se zelo trudile, da bi spravile banke v nasprotje z vlado in dosegle, da bi se banka uprla uveljavljanju bančnega privilegija s § 14. ali ves njihov trud je bil brez uspeha.

† Kardinal, Schönborn, nadškof praški, najstarejši avstrijskih kardinalov ne po starosti nego po letih, odkar nosi kardinalski škrlat in voditelj avstrijskega episkopata je te dni po kratki bolezni umrl v Falknovu na Češkem.

Srednja stranka. — Zadnje dni je vse avstrijsko časopisje pretresalo vprašanje o ustanovitvi srednje stranke. Govorilo se je, da nemška katoliška ljudska stranka se hoče ločiti od desnice in združivši se z nemškimi socialci ustanoviti novo formacijo parlamentarnih strank. V obče ni nihče dvomil

o tem projektu, ali kmalu se je izkazalo, da nemška katoliška ljudska stranka ni s to idejo v nobeni zvezi. Njen duševni oče je razupiti židovski žurnalist Bresnitz plem. Židačov, ki je bil dolgo let oproda srbskega razkralja Milana, sedaj pa je iztiran iz Srbije in tudi iz Zemuna, vsled česar se je obrnil na Dunaj, da tam poskusi svojo srečo. Poskusiti jo je hotel z ustanovitvijo časopisa, kateri naj bi služil srednji stranki. Tla je pripravil s tem, da je obelodanil že v zadnji številki omenjeno in poljskemu poslancu Rutowskemu pripisano brošuro, v kateri je plediral pot psevdonomom „polnischer Staatsmann“, za sporazumljenje mej Poljaki in Nemci. Bresnitzev načrt se je pravočasno razkril in ni se kaj več povoda, baviti se s to zadevo.

Ogrska. — Razprava o nagolbi gre v poslanski zbornici jako hitro od rok. Razen Košutove stranke glasujejo vse frakcije z vlado. Generalna debata je bila že v soboto končana. V ponedeljek se je začela specialna razprava. Vlada računa, da bodo vse predloge že prve dni meseca julija parlamentarno odobrene, in je prav verjetno, ker resnega, ne le akademičnega odpora proti njim sploh ni.

Balkan. — Vsled energičnega posredovanja grofa Goluchowskega je turška vlada obljubila poskrbeti, da Arnavtje ne bodo več občenemu miru nevarnih napadov uprizarjali. Koliko je vlada storila, da to svojo obljubo izpolni, je pač težko uganiti. Srbija ne veruje, da bi Arnavtje mirovali in zato je ob turški meji nastanila več bataljonov vojaštva.

Rusija. — Vsled ukaza ruskega cesarja je vlada sestavila posebno komisijo, karera ima nalogo proučiti, če bi se ne dala deportacija v Sibirijo odpraviti in nadomestiti z drugo kaznijo. Ta korak ruskega carja kaže novič njegovo ne navadno človekoljubnost.

Francija. — Po daljši jako nevarni krizi je dobila Francija novo ministrstvo. Sestavil je novo vlado ugledni politik Waldeck Rousseau. V svoje ministrstvo je sprejel dva socialna demokrate, kar je vzlovoljilo zmerne republikance, povrh pa je vojno ministrstvo poveril generalu Gallifetu, kar je zopet razdražilo socialne demokrate. Razni oportunisti in socialni demokratje so izstopili iz klubov, katerim so sedaj pripadali vsled česar se je republičanska večina v parlamentu močno skrčila. V ponedeljek se je nova vlada predstavila zbornici. Ta je vladi izrekla zaupanje samo z večino 26 glasov iz česar se sklepa, da temu ministrstvu ni sojeno daljše življenje.

Italija. — Vsled obstrucije skrajne levice je vlada oni teden poslala parlament za nekaj dni na počitnice in je svoje politične predloge glede ustanovitve tiskovne in društvene svobode uveljavila s kraljevskim dekretom. To je opozicijo silno razburilo, in začela je takoj v sredo strasten boj proti vladi, katerega izid utegne za ministrstvo Pelloux postati neugodno.

Nemčija. — Nemška vlada je dosegla občuten poraz. Njena predloga, imenovana „Zuchthausvorlage“, ki je imela, udušiti kvalicijsko svobodo delavcev in mučiti socialnodemokratsko stranko, je bila v drž. zboru odklonjena.

Zakon o obrtnih sodiščih.

(Dalje.)

Zakona o obrtnih sodiščih § 19. določa, da ima prepirna stranka pravico odkloniti prisednika, ako navede dokaze, da ne more v dotičnem sporu biti popolnoma nepristranski. Ako dotični prisednik strankinih ugovorov ne prizna, potem odloči predsednik. Opomniti je, da se mora stranka, ako hoče kakega prisednika odklo-